herpy

STÅLORMER

Eastern Glass Lizard

Ophisaurus ventralis

Ophisaurus ventralis er en lang, benløs glassøgle fra kystslettene i det sørøstlige USA. Den blir opptil omtrent 108 cm, hvorav over to tredjedeler er hale, og lever skjult i fuktige, sandige skoger og enger. Den ligner en slange. Den krever et romslig terrarium med dyp, gravbar bunn, en varm flekk og variert føde av insekter, snegler og meitemark.

Familie: Anguidae

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**45-108 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**4-15 år**
Aktiv	**Om dagen og i skumringen**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Savanne og våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-29 °C**
Varmeplass	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**60-75 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Vinterhvile	**12-16 °C** 6-10 uker
Kosthold	**Insekter, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**24 mnd.**
Kullstørrelse	**5-17 egg**
Kull per år	**1**
Inkubasjon	**50-65 dager** ved 26-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ophisaurus ventralis er en langstrakt, benløs øgle i familien Anguidae og den største av de nordamerikanske glassøglene. Voksne dyr er 45-108 cm lange, men lengden fra snute til kloakk er høyst omtrent 30 cm: halen utgjør mer enn to tredjedeler av den samlede lengden. Vekten er ikke pålitelig dokumentert. Kroppen er stiv og har en dyp, langsgående fold i hver side, som gir plass når kroppen utvider seg ved pusting, etter et måltid og hos hunner med egg.

Ungene er lysebrune og har to mørke striper nedover ryggen; de beholder ungdomsfargen til de er minst 12 cm fra snute til kloakk. Eldre dyr blir grønne med gul underside. De har mange mørke streker langs sidene, loddrette hvite streker på siden av hode og hals og hvite flekker i bakkanten av skjellene, men ingen mørk stripe midt på ryggen og ingen mørke striper under

sidefolden. Det skiller arten fra *Ophisaurus attenuatus*, som den ellers kan forveksles med. Hunnene er grønnere, hannene gulaktig grønne med bredere striper og gyldne eller brune flekker.

Arten forveksles ofte med en slange, men har øyelokk, en synlig øreåpning, en fast kropp og en fold langs siden. Kjevene er ikke fleksible som hos slanger, så byttets størrelse setter en grense. Halen knekker lett, vrir seg videre i flere minutter og avleder angrepet. Slektsnavnet kommer av de greske ordene for slange og øgle. Levealderen i fangenskap er 4-15 år.

Utbredelse og leveområde

Ophisaurus ventralis lever på kystslettene i det sørøstlige USA, fra det sørøstlige Virginia gjennom det østlige North Carolina, South Carolina, Georgia og Florida og langs Mexicogulfen gjennom Alabama og det sørlige Mississippi til det sørøstlige Louisiana. Det er også funn fra Oklahoma. Arten er innført på Grand Cayman, men er tilsynelatende ikke etablert der. Typelokaliteten er traktene rundt Charleston i South Carolina.

> **Naturlig utbredelse:** USA.

LEVEOMRÅDE

Ophisaurus ventralis lever i furuskog på flat, sandig bunn, i fuktig løvskog, i kystskog, på våte enger og i fuktige, gressdekte områder nær myrer og sumper. Jorden er sandig eller mullrik og løs, slik at dyrene kan grave. De skjuler seg under døde greiner, bark og annet nedfall og i jordhull.

Arten er mest fremme tidlig om morgenen og i skumringen og soler seg på åpne steder. Dyret jakter både under jorden og i gresset. Føden er gresshopper, sirisser, kakerlakker, biller, larver, termitter, skrukketroll, tusenbein, skolopendere, edderkopper, meitemark, snegler, krepsdyr, små slanger og pattedyr og egg fra krypdyr og fugler. Større dyr kan spise mindre dyr av samme art. Om vinteren ligger dyrene i dvale i jorden.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell av *Ophisaurus ventralis*, og arten holdes sjelden. Tallene bygger på artens levested og på de øvrige glassøglene i slekten, og det står i teksten hvor de er anslag.

Et enkelt voksent dyr skal ha et terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm (lengde × bredde × høyde), slik at det kan strekke seg helt ut. Gulvarealet er viktigere enn høyden. Bunnen må være minst 15 cm dyp og løs, slik at dyret kan grave seg ned, f.eks. en blanding av gjødselfri hagejord, sand og kokosfiber, og toppen dekkes av løv, bark og flate steiner. Gi skjul av bark og kork i begge ender, et fuktig skjul med mose i den kjølige enden, og la en del av bunnen være lett fuktig, mens resten er tørr.

Lokket må være tett og kunne låses, for en kraftig, benløs øgle skyver og finner sprekker. Ventilasjonen må være god. Dyrene holdes enkeltvis: de er enslige, og større dyr kan spise mindre.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal være 22-29 °C, med en solplass på 30-32 °C målt på overflaten med et IR-termometer og omtrent 24 °C i den kjølige enden. Om natten faller temperaturen med 3-6 grader til 18-22 °C, og varmen slås av. Tallene er anslag og ikke målt for arten. Bruk en spotlampe over en flat stein eller et skjul, slik at dyret kan varme seg nedenfra og ovenfra.

Arten kommer fra et område med milde, men tydelige vintre og ligger i dvale i jorden. En kjølig vinterdvale er formodentlig en fordel, særlig hvis dyret skal i avl. Dyret må være friskt og veid, fôringen stoppes omtrent 2 uker før, og temperaturen senkes gradvis. Deretter holdes dyret ved 12-16 °C i 6-10 uker i dyp, lett fuktig jord med en vannskål og et skjul. Tallene er anslag og ikke dokumentert for arten. Ved oppvåkningen heves temperaturen gradvis, og dyret tilbys vann før føde. Syke og undervektige dyr skal ikke i vinterdvale.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være 60-75 %. Arten lever på fuktig, sandig bunn, så en del av bunnen skal være lett fuktig, mens resten tørker ut, slik at dyret kan velge. Sprøyt bunnen og mosen i den ene enden daglig, og kontroller at det ikke vokser mugg.

Sett en stor, stabil og lav skål med friskt vann i terrariet. Den skal være så stor at dyret kan legge seg i den, og så lav at det lett kommer opp igjen. Skift vannet daglig, for dyret drar bunnmateriale med ned i skålen, og skrubb skålen en gang i uken.

LYS OG UVB

Arten soler seg i naturen og foretrekker halvskygge. Gi et UVB-rør for Ferguson-sone 2 over solplassen, slik at dyret selv kan velge å gå inn i lyset, og en UV-indeks på 2-3 ved solplassen. Det er et anslag. Avstanden mellom rør og dyr avhenger av rør og armatur og kontrolleres med en UV-måler. Rørene byttes etter produsentens anvisning.

Slå på lyset 11-13 timer om dagen, lengst om sommeren og kortest om vinteren. Naturlig, ufiltrert sollys er en fordel, men terrariet må aldri stå i direkte sol bak glass, fordi det raskt blir overopphetet.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Ophisaurus ventralis er en opportunistisk kjøttetende art som særlig tar insekter og andre smådyr, men også snegler, meitemark, små slanger og egg. Kjevene er ikke fleksible, så byttet må være lite nok til å svelges helt.

Gi et variert kosthold: snegler, meitemark, sirisser, gresshopper, kakerlakker, melorm og superorm og av og til en avlivet nyfødt mus. Dryss insektene med kalk ved de fleste fôringene og med et multivitamin en gang i uken. Mus gir lett overvekt og skal bare være en liten del av kostholdet. Bruk oppdrettede fôrdyr, ikke fangede, slik at du unngår parasitter og sprøytemidler.

Voksne dyr fôres 2-3 ganger i uken med så mye som de spiser på 10-15 minutter, og unger daglig eller annenhver dag. Bruk en lav skål eller en pinsett, slik at dyret ikke svelger bunnmateriale. Spiser ikke dyret utenom vinterdvalen, eller går det ned i vekt, må det til en veterinær.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Ophisaurus ventralis er rolig, men liker ikke å bli håndtert. Når den blir grepet, vrir den seg, kan bite og kaster lett halen, så løft aldri dyret i halen. Støtt hele kroppen, og la nye dyr få et par ukers ro før de håndteres. Dyret er ikke giftig. Halen vokser langsomt ut igjen og blir kortere og mørkere.

Arten er en einstøing. Dyrene møtes bare ved paringen, og i fangenskap holdes de hver for seg. Som alle krypdyr kan arten bære salmonella, så vask hendene etter kontakt med dyr, terrarium og fôr.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene er forskjellige i farge hos voksne dyr: hannene er gulaktig grønne med bredere striper og gyldne eller brune flekker, mens hunnene er grønnere. Forskjellen blir tydeligere etter hvert som dyrene nærmer seg kjønnsmodenhet, som inntrer omtrent ved 2-årsalderen. Sikker kjønnsbestemmelse av unge dyr krever en veterinær med erfaring med krypdyr. Sett først et dyr i avl når det er fullvoksent og i godt hold.

PARRING

Paringen skjer om våren, og hunnen legger én gang i året. Selve paringen er ikke beskrevet nærmere. Sett hannen til hunnen i terrariet hennes, og skill dem straks hvis hunnen får sår. Hunnen skal ha rikelig med føde før og etter paringen, slik at hun kan bygge opp reserver til eggene. Hold dyrene adskilt resten av året.

EGGLEGGING OG KULL

Arten legger egg. Hunnen legger 5-15 egg, opptil 17, om sommeren, fra juni til tidlig høst. Eggene måler omtrent 21 × 13 mm. De legges i en lav fordypning under trestammer eller gresstuer i løs, sandig eller mullrik jord, og hunnen ligger snodd rundt dem. Hun forsvarer dem ikke, men samler dem med snuten igjen hvis de blir spredt.

Gi henne en eggleggingskasse med fuktig, løs jord eller sand og et skjul over, slik at hun kan grave og legge i fred.

INKUBASJON

Flytt eggene forsiktig til rugemaskinen uten å vende dem, og legg dem på lett fuktig vermikulitt i en lukket beholder med små lufthull. Rugetiden er 50-65 dager, og ungene klekkes i august og september. Rugetemperaturen er ikke dokumentert for arten; 26-29 °C er et anslag ut fra beslektede, eggleggende øgler. Hold temperaturen stabil.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er 12-20 cm lange og lysebrune med to mørke striper ved klekkingen. De er selvstendige fra starten. Gi hver unge sitt eget terrarium med dyp, lett fuktig bunn, skjul og en varm flekk. Fôr dem daglig eller annenhver dag med små sirisser, små meitemark og små snegler, drysset med kalk. Veksten er ikke dokumentert.

Helse og vanlige feil

Arten holdes sjelden, og det er bare få sikre opplysninger om sykdommer i fangenskap. De typiske problemene er:

- Fedme ved for fettrik føde som mus og for lite bevegelse. Veg dyret jevnlig.
- Beinskjørhet og kalkmangel ved et ensidig kosthold og for lite lys.
- Hudproblemer og mugg i en bunn som er konstant våt, og uttørking i en bunn som er helt tørr.
- Innvendige parasitter og midd, særlig hos nyinnkjøpte og viltfangede dyr. Sett nye dyr i karantene.
- Skader på halen når dyret blir grepet i den.
- Eggleggingsvansker hvis hunnen ikke har et egnet sted å legge.

Et friskt dyr er blankt og fast med fyldig hale og spiser villig. Krypdyr skjuler sykdom, så kontakt en veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser utenom vinterdvalen eller puster med åpen munn.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.